

FÅGLAR VID EKERÖ ILÄNDA 1:6, EKERÖ KOMMUN

Översiktlig bedömning av artskyddsbehov

Inom planområdet häckar vardera ett par av fyra vanliga, men rödlistade arter (Carlberg 2023): hussvala (VU), grönsångare (NT), grönfink (EN) och gulspurv (NT). Hussvalan påverkas endast om möjligheterna för dem att placera bon på byggnaderna försvinner, möjligheterna till födosök försämras inte. För de berörda paren av grönsångare, grönfink och gulspurv försvinner väsentliga delar av livsmiljön i reviret/hemområdet. Gott om lämpliga miljöer finns emellertid fortfarande i omgivningarna.

Lövskogsmiljöerna i planområdet kan tänkas ingå i reviret/hemområdet för enstaka par av ytterligare några arter som häckar i anslutning till planområdet och uppmärksammas i naturvårdssammanhang (Carlberg 2023). I första hand bör mindre hackspett beaktas på grund av att dess population är liten (130 par i Stockholms län, 4 000 par i Sverige) jämfört med övriga arter (se uppgifter nedan och i artpresentationerna hos Carlberg 2023). I regel behöver mindre hackspetten minst 40 hektar lämplig miljö inom ett cirka 200 hektar stort område under häckningstid (Wiktander m fl 2001). De förutsättningarna överträffas med råge i reviret vid Klippans skog. Den planerade exploateringen medför att närmare 1,5 hektar lämplig miljö försvinner för mindre hackspett. Carlberg (2023, figur 2) redovisar ett sammanhängande område på 92 hektar med lämplig biotop för mindre hackspett vid Klippans skog. I området ingår även ytor med barrskog som i verkligheten har ett sparsamt lövinslag.

Den planerade exploateringen kommer med stor sannolikhet inte att påverka bevarandestatus nämnvärt på lokal, regional eller nationell nivå för de berörda arterna. Arealen som kommer exploateras är liten i ett landskapsperspektiv. Omgivningarna har även efter en exploatering tillräckligt stora arealer lämpliga för häckning, födosök och vila för att upprätthålla den ekologiska funktionen för de aktuella arterna inom överskådlig tid även om effekter av många små exploateringar beaktas.

För att undvika direkt störning på individnivå bör markarbeten, avverkning av skog, eller annan verksamhet som kan påverka fåglarna negativt i området inledas utanför häckningstid, som för de aktuella arterna är från slutet av mars till slutet av augusti (se Naturvårdsverket 2009, bilaga 4 för häckningstider).

Grönfink EN

SLU Artdatabanken (2020): Grönfink häckar i skogsbryn, enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar. Den förekommer i större delen av landet. Arten rödlistades 2020 på grund av den mycket kraftiga minskningen de senaste 10 åren, orsakad av en sjukdom, som innebär att den uppfyller kriterierna för starkt hotad (EN). Antalet reproduktiva individer överstiger dock gränsvärdet för rödlistning. Se SLU Artdatabanken (2020).

Det svenska beståndet uppskattades 2008 till 660 000 par, varav 50 000 i Stockholms län (Ottosson m fl 2012). År 2018 beräknades det finnas 211 000 par i Sverige (Wirdheim & Green 2023); med motsvarande utveckling skulle då beståndet i Stockholms län bestå av 16 000 par 2018.

Grönsångare NT

SLU Artdatabanken (2020): Grönsångare häckar i högstammig skog, främst lövskog men även i granskog, i regel utan kraftigare undervegetation. Den förekommer i södra och mellersta Sverige samt i Norrlands kustland norrut till Norrbotten. Grönsångare har tidigare bedömts som LC men populationsminskningen de senaste 10 åren innebär att kriterierna för NT blir uppfyllda. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek och förekomstarean överskrider gränsvärdena för rödlistning. Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Nära hotad (NT).

Det svenska beståndet uppskattades 2008 till 220 000 par, varav 9 500 i Stockholms län (Ottosson m fl 2012). År 2018 beräknades det finnas 167 000 par i Sverige (Wirdheim & Green 2023); med motsvarande utveckling skulle då beståndet i Stockholms län bestå av 7 200 par 2018.

Gulspurv NT

SLU Artdatabanken (2020): Gulspurv häckar i skogsbryn och buskmarker, särskilt i anslutning till odlad mark, samt på hyggen. Den förekommer över hela landet med undantag av fjällen. Gulspurv bedömdes som sårbar (VU) 2015 men minskningstakten har reducerats de senaste tio åren och bedöms nu som nära hotad (NT). Antalet reproduktiva individer överstiger dock gränsvärdet för rödlistning. Se SLU Artdatabanken (2020).

Det svenska beståndet uppskattades 2008 till 900 000 par, varav 40 000 i Stockholms län (Ottosson m fl 2012). Tio år senare beräknades det finnas 533 000 par i Sverige (Wirdheim & Green 2023); med motsvarande utveckling skulle då det bohuslänska beståndet i Stockholms län bestå av knappt 24 000 par 2018.

Hussvala VU

SLU Artdatabanken (2020): Hussvala häckar oftast i kolonier på byggnader men även i klippbranter. Den förekommer över i stort sett hela landet, även upp i fjällens videbälte. Den minskning som registrerats under lång tid har accelererat under de senaste 12 åren (tre generationer) vilket medför att arten nu liksom 2015 blir bedömd som VU (LC år 2010). Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek och förekomstarean överskrider gränsvärdena för rödlistning. Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Sårbar (VU).

Det svenska beståndet uppskattades 2008 till 100 000 par, varav 4 000 i Stockholms län (Ottosson m fl 2012). Tio år senare beräknades det finnas 60 000 par i Sverige (Wirdheim & Green 2023); med motsvarande utveckling skulle då det beståndet i Stockholms län bestå av 2 400 par 2018.

Mindre hackspett NT

SLU Artdatabanken (2020): Mindre hackspett lever i löv- och blandskog med förekomst av äldre lövträd, i södra Sverige särskilt ädellövträd. Den förekommer i hela landet upp i fjällens björkbälte. Antalet reproduktiva individer skattas till 8400 (5400–14000).

Utbredningsområdets storlek och förekomstarean överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvalitén på artens habitat och antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 25 (10–40) % under de senaste 15 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex och minskad geografisk utbredning och/eller försämrade habitatkvalitet. Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Nära hotad (NT).

Det svenska beståndet uppskattades 2008 till 7 000 par, varav 220 i Stockholms län (Ottosson m fl 2012). Tio år senare beräknades det finnas 4 200 par i Sverige (SLU Artdatabanken 2020, Wirdheim & Green 2023); med motsvarande utveckling skulle då det beståndet i Stockholms län bestå av 130 par 2018.

Referenser

- Carlberg, T. 2023. Fågelinventering vid Ekerö Ilända 1:6, Ekerö kommun. Naturcentrum AB i PDF-rapport till FB Bostad AB. 28 sidor.
- Naturvårdsverket. 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1. Fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Naturresursavdelningen.
<https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/0100/978-91-620-0160-5.pdf>
- Ottosson, U., Ottvall, R., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.
- SLU Artdatabanken. 2020. Artfakta. <https://artfakta.se> (hämtad 12 oktober 2023)
- Svensson, S., Svensson, M. & Tjernberg, M. 1999. Svensk fågelatlas. Vår Fågelvärld, supplement 31, Stockholm.
- Wiktander, U., Olsson, O. & Nilsson, S. G. 2001. Seasonal variation in home-range size, and habitat area requirement if the lesser spotted woodpecker *Dendrocopus minor* in southern Sweden. *Biological Conservation* 100: 387–395.
- Wirdheim, A. & Green, M. 2023. Sveriges fåglar 2022. BirdLife Sverige – Sveriges Ornitologiska Förening, Halmstad. https://cdn.birdlife.se/wp-content/uploads/2023/01/Sverigesfaglar_2022_final_LD.pdf